

Animerte perler - Animasjonsklassikere fra National Film Board of Canada [DVD]

Animerte perler - Animasjonsklassikere fra National Film Board of Canada [DVD]

Animerte perler samler 14 animerte kortfilmer produsert av National Film Board of Canada i tidsrommet 1949-1993. Utgivelsen er en tidløs animert fest!

Animerte perler
Diverse regissører
National Film Board of Canada
1949-1993
Norsk filminstitutt
4:3 Fullskjerm
Dolby 2.0
131 min.
2

6

Blame Canada

Det er ikke mulig å overdrive hvilken rolle National Film Board of Canada (NFB) har spilt i å utvikle en alternativ rute for animasjonsfilmskaperne som ønsker å skape et kunstuttrykk på siden av Disney og de andre dominerende amerikanske studioene. Etter etableringen på slutten av 1930-tallet har NFB produsert mer enn 13.000 dokumentarfilmer, animerte og live-action kortfilmer og tatt med Oscar-statuetten hjem til Canada 12 ganger, inkludert en æresoscar i 1988. Da Norman McLaren ble ansatt ved NFB i 1941 startet også animasjonsproduksjonen og som følge av McLarens pionerarbeid, økte anseelsen til NFB, og særlig animasjonsdivisjonen, betraktelig. Med utgivelsen av

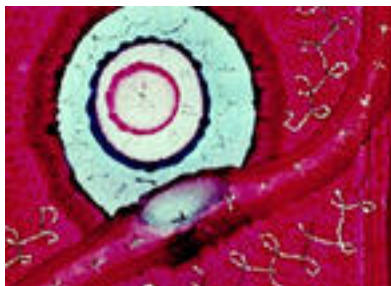
Animerte perler har Norsk filminstitutt samlet 14 animerte kortfilmer produsert av NFB i tidsrommet 1949-1993, og viser med dette hvilken sterk posisjon NFB har innen internasjonal animasjon og hvordan de har jobbet målrettet og metodisk over lang tid for å bli en ledende produsent av den frie, kunstneriske animerte kortfilmen.

Første del av utgivelsen er naturlig nok viet Norman McLaren - banebrytende dokumentarist og animasjonsfilmskaper, som ikke bare har skapt en rekke fabelaktige produksjoner, men langt på vei satt standarden for filmproduksjonen hos National Film Board of Canada. Vi starter med *Begone Dull Care* (1949) hvor former preget direkte på filmruta oppstår i visuell harmoni med Oscar Petersons jazzmusikk. Datidens frie jazzimprovisasjon inspirerte en rekke filmkunstnere til å skape visuell musikk og vi finner igjen tilsvarende produksjoner hos blant annet Len Lye. Enkle visuelle former oppstår i takt med musikken og skaper et enestående visuelt rom som tidvis fremstår som finstemt tredimensjonalt hvor objekter beveger seg i rom, for så å fokusere på filmrutens flate og direkteanimasjonens røff stil.

Blinkety Blank (1955) er ennå enklere og igjen er musikken styrende for de visuelle valgene - ikke helt ulikt det danske Lejf Marcussen produserer noen tiår senere. På deler av filmen har McLaren risset inn lydsporet direkte på råfilmens optiske lydspor og skaper på den måten en eksplosiv lydside. Denne tradisjon ble plukket opp av med-kanadier Richard R. Reeves 40 år

senere på filmer som

Linear Dreams (1997). Ennå mer minimalistisk fremstår McLaren på dansefilmen *Pas de Deux* (1967) - en vidunderlig vakker film som krever en viss tålmodighet med mindre du er spesielt opptatt av dans. Magien kommer til syne etter ca 8 minutter og den visuelle dansen oppstår i relasjon med dansernes egne bevegelser. Disse tre filmene skaper en fantastisk start på en reise inn i kanadisk animasjon. Man kan sagtens savne flere av McLarens rikholdige produksjon - eksempelvis den pixellerte oscar-vinneren *Neighbours* (1952).



Reisen fortsetter med mindre kjente filmskaperne, men fortsatt fabelaktige produksjoner. *Hunger* (1974) av Peter Foldes viser at utviklingen av dataanimasjon skjedde på flere fronter. I denne filmen møter vi figurer og rom som skaper en underlig tredimensjonal følelse ved enkle perspektivistiske tegninger, hvor figurer og omgivelser morfes inn og ut av hverandre. Filmen er en teknisk demonstrasjon av datagenerert keyframe animasjon, men er også en kommentar på det moderne samfunnet og fråtseriet vi omgir oss med i det daglige. Utforskningen av ulike animasjonsteknikker fortsetter med Co Hoedemans

The Sand Castle (1977), hvor direkte sandanimasjon kombineres med dukkeanimasjon hvor dukkene er dekket med sand. Filmen vant Oscar for beste animerte kortfilm og forteller en historie om naturens sykluser og krefter og hvordan det påvirker samfunnet på godt og vondt. Eller filmen kan være en pekefinger rettet mot dem som forsøker å sette seg selv over sin gud. Med dagens øyne fremstår filmen som noe langsom - Hoedeman dveler ved karakterenes dans til et musikkspor som etter min mening er i overkant naivistisk og bidrar til at filmopplevelsen blir noe langtekkelig.

Med Eunice Macaulay og John Weldon sin

Special Delivery (1978) kommer det et brudd. Den tradisjonelle tegnefilmen gjør sitt inntog. *Special Delivery* byr på en farseaktig misforståelsebonansa - ikke noe banebrytende der, men finurlige visuelle overganger mellom de ulike scenene gjør filmen til en visuell fest. Eksempelvis gjør filmskaperne

Matrix-trikset med kretsende kamerabevegelser 20 år før Wachowski-brødrene. Richard Condie innfører en slacker-aktig tilnærming til tegnefilm med

Getting Started (1979) - en visuell stil som har flere likheter med uavhengig tegneseriekultur, enn den formfullendte stilen som har dominert den amerikanske klassiske tegnefilmen fra 1940- og 50-tallet. Condie's outrerte visuelle stil og crazy-komikk kommer ennå bedre frem i den enestående *Big Snit* (1985) hvor et scrabblespill går av hengslene. En av de virkelige perlene på utgivelsen er B?etislav Pojars

E (1981). Pojar kom opprinnelig fra Tsjekkoslovakia hvor han blant annet jobbet på filmproduksjonene til legendariske Jiří Trnka. Det er den visuelle kulturen fra øst-europa Pojar bringer til National Film Board of Canada og tradisjonen med å pakke inn brennbart politisk innhold i en ufarliggjørende innpakking.

E er en film om maktmisbruk og saueflokkmentaliteten som gjerne preger befolkningen kuert av sterke lederskikkelser presentert som en snill cut-outanimasjon. Mesterlig utført og svært underholdende.



De avsluttende filmene er av det komiske slaget og alle tradisjonelle tegnefilmer. Radarparet Allison Snowden og David Fine har samarbeidet siden studietiden i England, men det var etter at de flyttet til Canada og startet arbeid ved NFB at karrieren virkelig tok av.

George and Rosemary (1987) er en fornøyeelig film om aldrende kjærlighet, mens

Bob's Birthday er en fabelaktig hverdagsskildring hvor tannlegen Bob utsettes for en overraskelsesbursdag med forviklinger iscenesatt av fruene Margaret. Kortfilmen vant Oscar og ble deretter utviklet til TV-serien

Bob & Margaret i perioden 1998-2001. Nok et soleklart høydepunkt på denne samlingen er Cordell Barkers

The Cat Came Back (1988). Filmen er produsert av Richard Condie og deler hans røffe design og hang til komikk av ypperste sort. Barker har en forholdsvis begrenset produksjon, men det meste han tar i av animerte kortfilmer er et oppkomme av komisk briljans. Det er også vel verdt å sjekke ut hans øvrige produksjoner;

Strange Invaders (2002) og

Runaway (2009) - alle produsert for NFB.

Til tross for et fabelaktig utvalg av filmer, synes jeg likevel flere nyere filmer kunne vært inkludert. Produksjonen til NFB er så rik at det er umulig å få med alle høydepunktene, men jeg tar meg i å savne en av mine absolutte favoritter; Chris Landreths oscarvinner

Ryan (2004) om den kanadiske filmskaperen Ryan Larkin. Det mangler også flere kvinnelige filmskaperere i utvalget - duoen Wendy Tilby og Amanda Forbis kunne utfyllt godt med deres flotte

When the Day Breaks (1999). Dessverre er utgivelsen for gammel til å få med den norsk-kanadiske co-produksjonen

Den danske dikteren fra 2006 som sikret Torill Kove og Mikrofilm Oscar for beste animerte kortfilm. Like fullt er dette en filmsamling det er vel verdt å få med seg.



Utgivelsen:

Norsk filminstitutt skal ha all mulig honnør for å i det hele tatt gi ut denne samlingen med kanadisk animasjon. Med over to timers spilletid bør det være noe for enhver i det meget gode utvalget.

Filmene presenteres i 4:3 fullskjerm og bildekvaliteten varierer underveis ut i fra alder og animasjonsteknikk. Det er altså ikke en spesielt imponerende visuell opplevelse rent teknisk sett, men filmenes innhold er så enestående at man fint kan se mellom fingrene når det gjelder bildekvaliteten.

Samlet sett en viktig utgivelse som dokumenterer hvordan utviklingen av den frie, kunstneriske kortfilmen har utviklet seg i Canada takket være de statlige bevilgningene til National Film Board of Canada. Forbilledlig!

Anmeldt av Tom-Erik Lønnerød, 08.07.13

Takk til Norsk filminstitutt for anmeldereksemplar.

Følgende filmer er inkludert på utgivelsen:

Begone Dull Care, Norman McLaren, 8 min., 1949

Blinkity Blank, Norman McLaren, 5 min., 1955

Pas de Deux, Norman McLaren 13 min, 1967

Hunger, Peter Foldes, 11 min., 1974

The Sand Castle, Co Hoedeman, 13 min., 1977

Doodle Film, Donald Winkler, 10.30 min., 1977

Special Delivery, Eunice Macaulay & John Weldon, 7 min., 1978

Getting Started, Richard Condie, 12 min., 1979

E, B?etislav Pojar, 6.30 min., 1981

The Big Snit, Richard Condie, 10 min., 1985

Concerto Grosso Modo, Francois Aubry, 6.30 min, 1985

George and Rosemary, Allison Snowdon & David Fine, 9 min., 1987

The Cat Came Back, 7.30 min., Cordell Barker, 1988

Bob's Birthday, 12 min., Allison Snowdon & David Fine, 1993

Ja

[AnimertePerler cover;](#)